

UNIVERSITETET FOR MILJØ- OG BIOVITENSKAP
STUDIEAVDELINGEN

SAKSBEHANDLER BJØRG EKERHOLT DYSVIK
DIREKTE TLF 64965962
E-POST bjorg.dysvik@umb.no
BESØKSADRESSE UNIVERSITETSTUNET 3, CIRKUS

VÅR REF 2012/1477
DERES REF 12/3854
DATO 29.11.2012

Kunnskapsdepartementet

Postboks 8119 Dep.
0032 Oslo

Høringsuttalelse - Forskrifter om rammeplaner for lærerutdanning trinn 8 - 13

Vi viser brev av 31.08.2012 om ovennevnte. Universitetet for miljø- og biovitenskap (UMB), ved seksjon for læring og lærerutdanning ved Institutt for matematiske realfag og teknologi, har behandlet høringen. Følgende tilbakemeldes:

Generelt

UMB mener at all lærerutdanning på sikt skal opp på masternivå. Vi mener at prinsippene om integrering, forskningsbasering og profesjonsretting av all lærerutdanning er gode, men at dette ikke må gå utover faglig kompetanse i utdanningene. UMB har sterke disiplintradisjoner, samtidig som vi har et meget godt og solid fagdidaktisk og pedagogisk miljø. Det å ivareta faglig kompetanse, samtidig som integrasjon og profesjonsorienteringen blir styrket ser vi positivt på.

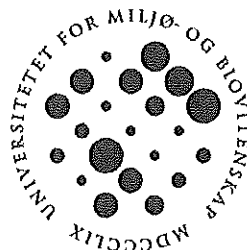
UMB mener at læringsutbyttebeskrivelsene i forskriftene i for stor grad er basert på et individualistisk læringssyn. Den enkelte student skal vise evne til stor grad av selvstendighet. Dette mener vi er bare en side ved kompetanseutviklingen i profesjonsfaget. Den andre siden er en profesjonsutvikling og – danning basert på kunnskap og ferdigheter i å delta i lærende og virksomhetsbaserte fellesskap, hvor hver student må uttrykke seg selv, møte andres uttrykk, bli del av en faglig samtale og felles virksomheter og derigjennom møte nye perspektiver og evne å tåle motstand og se muligheter for endring.

Opptak

UMB er positive til høye opptakskrav, men det er da viktig med gode overgangsordninger og at disse følges med midlertidige kvalifiseringstiltak som gjør det mulig å realisere satsingen fullt ut. Det er to forhold UMB ønsker å kommentere innen realfag og naturbruk i så måte:

Realfag

Et forhold UMB vil problematisere her er opptak til realfagene f.eks. innen matematikk. Søkere med matematikk vil ha ulik matematikk-kompetanse ut fra hvilke opptakskrav det eksisterer på de ulike emnene i sektoren. Er opptakskravet generell studiekompetanse vil disse emnene i matematikk ha som utgangspunkt VG1 matematikk fra VGO. Er opptakskravet R2 fra VGO vil disse emnene i matematikk ligge matematisk på et faglig høyere nivå. Det å da ha bachelorgrad i matematikk (60 sp) som bygger på R2 fra VGO vil innebære en betydelige høyere faglig matematisk kompetanse enn de som har matematikkemner fra sektoren som bygger på opptakskrav matematikk VG1, selv om disse kandidatene har en mastergrad. For å bli lærer i matematikk trinn 8 til 13 (PPU og lektorutdanning) mener UMB det er nødvendig med minimum 60 sp matematikk som bygger på full fordypning i matematikk fra VGO gjennom R2. Dette for å kunne være lærer i faget matematikk for alle elevene, også de høyt presterende, og for alle trinnene 8 til 13. UMB foreslår derfor at i forskriftene til lektorutdanning og PPU er kravet at studentene har tatt de to fagene sine til høyeste nivå i videregående opplæring, evt. at fagstudiene i

U&H-sektoren skal bygge på disse kursene fra videregående opplæring. UMB er glad for at det i høringsbrevet fra KD er omtalt at unntaksbestemmelser må vurderes for realfagene. Vi mener beskrivelsen over konkret viser at kandidater med bachelorgrad i realfag med emner som bygger på høyeste nivå i videregående opplæring matematisk faglig sett vil ha en høyere kompetanse i faget enn de som har en mastergrad som bygger på opptakskrav f.eks. på matematikk fra VG1 og generell studiekompetanse.

UMB mener derfor at opptakskravet til PPU bør være minimum bachelorgradsutdanning, der opptakskravene til de aktuelle bachelorgradsstudiene er full fordypning i VGO-skolefaget de ønsker undervisningskompetanse innenfor.

Yrkesfag

UMB mener at dagens ordning med mulighet for søkere med yrkesteoretisk søkere til PPU naturbruk sikrer Norge en praktisk teoretisk kompetanse innen naturbruk. UMB er bekymret for at gjennom etablering av en ny bachelorutdanning – 3-årig yrkesfaglærerutdanning i naturbruk, vil søkingen til læreryrket for denne søkergruppen i en overgangsperiode bli redusert. UMB mener det er avgjørende at vi i Norge forvalter våre naturressurser på en forsvarlig måte også gjennom utdanningssektoren, både teoretisk og praktisk, spesielt må dette sees i lys av den globale utvikling med klimaendringer og befolkningsvekst, som vil gjøre matproduksjon til et svært viktig prioriteringsområde i fremtiden. UMB mener at dersom opptaksmuligheten som i dag eksisterer stenges, blant annet for de yrkesteoretiske søkerne til PPU naturbruk, forutsettes det at KD bevilger midler til utvikling og igangsetting en ny 3-årig yrkesfaglærerutdanning i naturbruk, slik at vi i Norge også i fremtiden utdanner lærere som kan gi nye generasjoner en yrkesteoretisk og praktisk kompetanse om skog-, plante-, husdyrproduksjon og -drift.

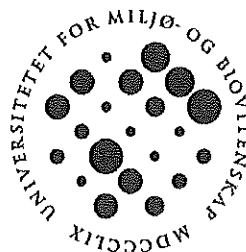
Læringsutbyttebeskrivelser

UMB ser at læringsutbytte for PPU er definert på nivå 6 og 7 jf. NKR, og for 5-årig lektorutdanning nivå 7. Hvorfor er dette ulikt når nivå til PPU er mastergrad?

Praksisopplæring

UMB er positiv til en styrking av praksisopplæringen, men vi mener at:

- 1) det ikke er begrunnet godt nok hvorfor lektorutdanningene skal ha 40 dager mer praksisopplæring enn PPU. Vi foreslår at antall dager til praksisopplæring settes til «minimum 60 dager» for begge utdanninger.
- 2) det er underlig at det i lektorutdanningen 8. til 13. trinn blir omtalt at spredningen av praksis skal være «minst fire studieår». UMB foreslår at det omtales som «flere studieår».
- 3) selv om antall dager (arbeidsdag?) er formulert som krav i de ulike utdanningene 8. til 13. trinn, så må timetallet til veiledning omtales eksplisitt. Dette kan gjøres ved å tallfeste antall timer veiledning pr dag eller for hele praksisopplæringen. Evt. at dette blir mer eksplisitt behandlet og omtales i revisjon av Øvingslæreravtalen.
- 4) innholdet i praksisopplæringen må også mer kvalitativt omtales, slik at oppgavene i skolehverdagen inngår i praksisopplæringen. I forskriftene kan dette omtales som f.eks. sensormøter, foreldremøter, osv.

- 5) UMB mener at formulering om at minimum 50 % av praksisopplæringen må være på et annet sted enn ved egen arbeidsplass, vil være svært krevende for mange lærerstudenter som er i etableringsfasen både med ny jobb som lærer, småbarn og utdannelsen. I en læringsprosess bør kandidatene møte andre miljø enn sin egen arbeidsplass, som de allerede kjenner. Dessuten vil vurdering av kandidatene lettere ha større legitimitet når denne ikke bare er foretatt av kollegaer og/eller leder på egen arbeidsplass. UMB foreslår at minimumskravet settes til 20 dager i PPU og lektorutdanningen, spesielt når det også er lange avstander mellom de ulike naturbruksskolene.

Uansett vil de nye kravene til dager i praksisopplæring føre til en betydelig utgiftsøkning av praksisopplæringen totalt sett, noe vi forventer blir kompensert økonomisk i tildelinger til institusjonene.

Profesjonsfaget

UMB mener at i profesjonsfagbeskrivelsen 8. til 13. trinn står faget betydelig sterkere enn i grunnskolelærerutdanningene. Fagets betydning i tilknytning til profesjonsfaget som består av fagdidaktikk, pedagogikk og praksisopplæring må tydelig beskrives. UMB mener at det er en faktisk feil å konstruere et skille mellom fag og læring av fag. Broen mellom faget og fagdidaktikken ligger nettopp i *måten* viten skapes i faget. UMB foreslår at det for lærerutdanning trinn 8 til 13 der profesjonsfaget består av 60 sp., fordeles 20 studiepoeng til pedagogikk og 20 studiepoeng til hvert fags fagdidaktikk.

Dannelse

UMB mener at bærekraftig utvikling må inkluderes eksplisitt i samtlige forskrifter. Med bærekraftig utvikling mener vi en utvikling som ivaretar dagens behov uten å ødelegge mulighetene for kommende generasjoner til å dekke sine behov. I revidert strategi for utdanning for bærekraftig utvikling 2012-2015 fra Kunnskapsdepartementet heter det: *Norge skal ha et utdanningsystem som bidrar til bærekraftig utvikling lokalt og globalt.*

At denne strategien, som er utviklet av Kunnskapsdepartementet selv, ikke har fått et eneste nedslag tekstlig i de nye forskriftene og retningslinjene for lærerutdanning er ganske spesielt, ikke minst ut fra den helhetlige strategi av ansvarsnivå som det på side 6 påpekes viktigheten av

.. god rolleforståelse på de ulike nivåene som er viktige for implementering av utdanning for bærekraftig utvikling slik at alle vet hvordan de kan bidra.

FN beskriver utdanning for bærekraftig utvikling som følger:

"Utdanning for bærekraftig utvikling har tre hovedområder: sosialt miljø, naturmiljø og økonomi. Disse tre områdene må ses i sammenheng. Utdanning for bærekraftig utvikling synliggjør behovet for utdanning av høy kvalitet: Opplæring for bærekraftig utvikling må gjennomsyre alle læreplaner, og ikke utgjøre et enkelt fag; utdanningen skal bidra til å forankre verdier og prinsipper som ligger til grunn for bærekraftig utvikling; utdanningen skal stimulere til kritisk tenkning og problemløsning; utdanningen bør baseres på metodemangfold som fremmer læreprosessen (Skriving, drama, kunst, debatt, utforskning etc.); studentene/ elevene bør delta aktivt i beslutninger om metodebruk i opplæringen; opplæringen bør ta opp lokale så vel som globale tema."(Utdanningsdirektoratet, 2006, p. 5)

Forslag til forskrift for PPU for yrkesfag

§5 Opptak

Vi er usikker på realismen i forslaget, og frykter at vi får store problemer med rekruttering til naturbrukslærerutdanning i PPU, spesielt de søkerne som har praktiske kunnskaper i produksjon, drift og forvaltning. UMB mener at det varslede arbeidet med å utvikle og tilby yrkesfaglærerutdanninger i blant annet naturbruk vil kunne motvirke en slik rekrutteringssvikt.

Forslag om rammeplan for praktisk-pedagogisk utdanning for trinn 8-13

§ 2 Læringsutbytte

UMB foreslår at læringsutbyttebeskrivelsen under «Kunnskap» endres, slik at fagets betydning eksplisitt omtales: «Kandidaten – har inngående faglig, fagdidaktisk og pedagogisk kunnskap rettet mot trinn 8-13»

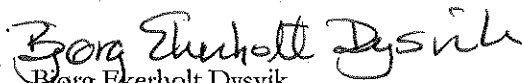
Begrunnelse for forslaget: Dette innebærer et større samsvar mellom Forskrift og «Nasjonale retningslinjer for praktisk-pedagogisk utdanning for trinn 8-13». På flere steder i retningslinjene blir intensjonen om en integrert lærerutdanning fremhevet, f.eks.: «Fag, fagdidaktikk, pedagogikk og praksis skal knyttes tett sammen» (s. 3). Også under de konkrete beskrivelsene av læringsutbytte for fagdidaktikk (pkt. 6.3) blir faget fremhevet konkret flere ganger, f.eks.: «Kandidaten – har inngående kunnskap om fagenes plass, utbredelse, progresjon og begrunnelser i skolen» (s. 10). Det er derfor kritikkverdig at faglig kunnskap er utelatt fra forskriftens læringsutbyttebeskrivelse av «Kunnskap».

Forskrift om rammeplan for lektorutdanning for trinn 8-13

I forslaget til forskrift for lektorutdanningen innføres det en «fordypningsoppgave» i tredje studieår som skal vurderes til bestått eller ikke bestått. Den skal inngå i fag I eller fag II. UMB ser ikke hvordan denne oppgaven kan forhindre kandidater i å fortsette studiet selv om de har fått karakteren «Ikke bestått». Studieretten gjelder for 5 år. UMB foreslår at lektorstudentene må ha en gjennomsnittskarakter på C i fag 1 for å fortsette studiet, noe som er lettere å håndheve.

Med hilsen

Ole-Jørgen Torp
studiedirektør

Bjørge Ekerholt Dysvik
seniorrådgiver